

POROČILA: DRŽAVLJAN DRŽAVLJANU

projekt ZOOM konferenc, ki bo služil oblikovanju skupnih stališč na področju za državljane pomembnih zadev kot je v prvih parih posvetih VOLILNI SISTEM.

Zapis z dne 5.12.2020 je nadgrajen 8.12.2020

Zoom posvet št. 1 in 2.; Volilni sistem kot ga zahteva Ustavno sodišče in Ustava, RS 4.12.2020 in 7.8.2020. Rok za izpolnitev odločbe USRS je 21.12.2020.

Volilni sistem je temelj določene družbene ureditve. Volivci demokratični družbeni sistem uresničujejo ravno preko volitev. V vsaki državi ga hoče vladajoča elita izkriviti, da ji služi za nadaljevanje vladanja. Elita pa niso osebe pred kamerami ampak običajno tisti, ki nastopajoče vodijo, izsiljujejo ipd držijo v vlogi poslušnosti. Pri nas je Volilni sistem osnova: samopašnosti oblasti, vladavine preko politikanstva, klientelizma in koruptivnosti. O njem ni resnih splošnih javnih razprav.

SPLOŠNO ZNANA DEJSTVA O VOLILNEM SISTEMU V REPUBLIKI SLOVENIJI

ki se jih lahko preveri z ustreznimi javnimi raziskavami:

- **Volilni sistem državljanom ni poznan**, saj je nepregleden in za povprečnega državljana prezapleten.
- **Volilni sistem preferira kandidate, ki so najvišje na kandidatnih listah političnih strank.**
Kdo bo izvoljiv tako odloča predsednik politične stranke ali združenja oziroma ožje vodstvo le tega (svet stranke...).
- **Prerazdeljevanje glasov v Volilnih enotah** na način Mc Dontovega sistema izničuje zahtevo, da ima glas vsakega volivca enako težo pri izvoljivosti kandidata.
- **Medijsko javnomnenjsko manipuliranje z volitvami.** Kandidati nimajo niti delne pravice do enakopravne obravnave v medijih, ki poročajo o volitvah. Volitve preko Volilnih enot, ki se sicer izvajajo v Volilnih okrajih, glasovi pa prerazdeljujejo z zahtevnim Mc Dontovim sistemom, preglasijo predstavniki medijsko prepoznanih političnih strank. S tem se vzpostavljajo okoliščine medijskega navijaštva in haloo efektov. Pomemben del vsebinske manipulacije narave je navijaštvo za **proporcionalni** in na drugi strani **večinski volilni sistem**, namesto združevanja prednosti obojega, izključevanje.
- **Poslanci v DZRS odločajo kot glasovalni stroj**, v nasprotnem so običajno deležni hudih pritiskov, diskreditacij in izločitve v margino. Ta pojav poimenujemo s **strankokracija**. Ker volivci izbirajo volilne liste političnih strank so volitve izmaličene, saj te liste preferirajo kandidate na najvišjih mestih kandidatnih list. Vodstvo politične stranke za svoje delovanje prejema denar s strani volivcev preko proračuna RS, izdeluje tudi kandidatne liste za poslance. Tako so krogi mediokritet znotraj političnih strank zapečeni in s tem tudi korupcijska in oblastna tveganja. Slovenija je spoznana za eno najbolj koruptivnih držav v EU. Le kje so vzroki za to? **Kandidature neodvisnih posameznikov v času vzpostavitve demokratične republike Slovenije od 1991 do danes niso dale nobenega poslanca.** So neučinkovita možnost kandidiranja, ki je v bistvu operacija nemogoče. Zato je tovrstna možnost nerealna in se izkazuje kot neustavna farsa zakonodajalca, ki vse, ki niso del elitnih političnih strank potiska v nujno margino.

Z razpravo o zahtevah USRS glede spremembe Zakona o volitvah v DZRS pridobimo vhod za debato v volilnem sistemu (volivec lahko odloča samo če, je o kandidatih in njih obljubah - programih tudi nepristransko informiran; sklepanje soglasja volje) in razkrivamo nepoštenost z dobrimi argumenti povezane civilne družbe in stroke...

TEMATIKA

Zahteva vseh sodnikov Ustavnega sodišča sestave na dan 21.12.2018 RS da DZ RS do 21.12.2020 uskladi število volivcev po volilnih enotah, saj so trenutna razmerja takšna, da so razlike po številu volivcev v tem sistemu 3,7 krat med najmanjšo in največjo volilno enoto. Mednarodne primerjave pa kažejo da je ta razlika lahko samo 10% (glej ločeno mnenje ustavnega sodnika Klemen Jakliča). Zaradi tega je glas volivca v najmanjši volilnem okraju lahko 3,7 krat pomembnejši kot volivca v največjem okraju...

Odločitev US RS

- 3. Člen 4 **Zakona o določitvi volilnih enot za volitve poslancev v Državni zbor** (Uradni list RS, št. 24/05 –uradno prečiščeno besedilo) je **v neskladju z Ustavo**.

- 4. Državni zbor mora ugotovljeno protiuustavnost iz prejšnje točke izreka odpraviti v roku dveh let po objavi te odločbe v Uradnem listu Republike Slovenije

Točki 3 in 4 izreka je US RS sprejelo z osmimi glasovi za in enim ločenim pritrdilnem.

<https://www.us-rs.si/media/u-i-32-15.pdf>

<https://www.us-rs.si/media/u-i-32-15.delno.odklonilno.in.delno.pritrdilno.lm.ddd.jaklic.pdf>

VODENJE SESTANKA

Po dobrodošlici pobudnika vodenje prevzamejo udeleženci tako s strokovnimi kompetencami kot laiki. Naj se idejno srečujemo od zgoraj navzdol in obratno. Razlogov za ukinjanje komunikacije je veliko. Vzpostavljajmo jo. Nikoli ne bomo imeli vsi istočasno čas za posvet, a časovnica aktivnosti v DZRS "tik pred 12." nas neusmiljeno priganja.

ČASOVNICA

Prehiteti moramo kolesje delovanja parlamenta Državnega zbora RS, ki je karte odločevanja pripravil vnaprej. Minister Boštjan Koritnik, minister za javno upravo je 1.12.2020 preko RTV Slovenija sporočil da je narejen model volilnih okrajev, ki zadostuje kriterijem odločbe ustavnega sodišča. Naša reakcija mora biti hitra, vsebinsko moramo biti usklajeni do cca 10.12.2020 ter istega dne ko se uskladimo dati zahtevo kot civilna skupina na naslove vseh treh vej oblasti. in seznanjati javnost

IDEJA

Aforizem je kratka misel, ki da misliti in je pika na i, za poglobljenejšo razpravo. Izdelava tovrstne aforistične ideje - "virozne" ideje je najtežji del. Aforizem je lahko in kulisa miselnim procesom.-

»Več kot boriti se ne morem, manj kot boriti se ne smem!« V. Stres

O POSVETU: »Volilni sistem kot ga zahteva Ustavno sodišče in Ustava«

Prvi korak posveta je vsebinski. Poznati je treba vsaj deloma tudi ustavno materijo, predvsem pa odločbo ustavnega sodišča, pritrditveno ločeno mnenje ustavnega sodnika... Zakon o volitvah lahko DZRS spremeni z absolutno večino s 60 glasovi za.

PREDLAGANI REŠITVI DZRS OZ. VLADE RS

1. Boštjan Koritnik, minister za javno upravo iz stranke SMC je v DZRS predal **PREDLOG POPRAVKOV VOLILNIH OKRAJEV**, ki po mnenju Vlade RS izpolnjuje zahteve USRS. Volilni okraji so razporejeni tako da je najmanjši 2,7 krat manjši od največjega. Mednarodne primerjave govorijo da je največja razlika lahko največ 10%, minister Boštjan Koritnik meni da je razlika 270% ustrezna.

2. **UKINITEV VOLILNIH OKRAJEV**, ki jih je 88. Tako bi se volilo v Volilnih enotah, ki jih je 8 in so glede števila volivcev že usklajene. Tako problem neenake teže volilnih glasov odpade. Obenem predlagajo uvedbo preferenčnega glasu.

ALI GRE ZA STROKOVNO ALI ZA POLITIČNO VPRAŠANJE?

Volilna pravica je temelj našega ustavnega reda. Torej je to vprašanje predvsem strokovno, o njem bi morala potekati javna razprava.

MOŽNI ČRNI SCENARIJ OBLASTI v zvezi z volilnim sistemom:

- Slab, norčavi predlog sprememb Volilnih okrajev ministra Boštjana Koritnika iz razlike **3,7** kratnika med največjim in najmanjšim Volilnim okrajem zmanjša v **2,7** kratnik. Poslanci za sprejem popravkov Zakona o volitvah, kot ga jke norčavo pripravila Janševa vlada potrebujejo najmanj 46. glasov (absolutno navadno večino).

- V pogovorne oddaje in javnost informacij (**medijska**) oblast vabi samo tiste, ki so na liniji agende in še to predvsem politike. Podobno ravnajo tudi za druge tematike...

- **Potrditev ukinitve Volilnih okrajev z neobveznim preferenčnim glasom** in s tem dodatne centralizacije in nepreglednosti volilnega sistema za kar poslanci potrebujejo **2/3 večino** (najmanj 60 glasov).

STALIŠČE CIVILNE DRUŽBE

Sistem volitev po Volilnih okrajih, (ki jih je 88) naj ostane in se nadgradi z **ukinitvijo Volilnih enot** (ki jih je 8), preko katerih

potekajo dosedanje volitve. To bi omogočilo izvolitev poslancev po posameznih okrajih, v vsakem bi se volilo po enega. Če se Volilne okraje ukine bo prišlo do dodatne centralizacije volitev. Volitve pa so skladne z družbenim redom vladavine ljudstva če so decentralizirane. Volitve **kandidatov z imeni in priimki po posameznih Volilnih okrajih** bi omogočile, da vsak okraj dobi po enega poslanca v DZ RS. Tako bi razpadel ključni problem našega volilnega sistema - strankokracija, ko volivci poznajo izjave predsednikov večjih političnih strank ne poznajo pa programov in referenc kandidatov za poslance. V primeru nadaljevanja volitev po volilnih enotah, mediji lažje vsiljujejo medsebojna pričkanja strankarskih veljakov. Tako se povsem pozabi na kandidate. Če bi se volivce z volilnimi obvestili obveščalo po Volilnih okrajih. Do sedaj so bila volilna obvestila volivcem tiskana na način informiranja volivcev celotne Volilne enote, tako da smo lahko volivci imeli pred sabo neke vrste volilni imenik, brez podatkov o preferencah, programih kandidatov... Volitve so ZAVEZA, pogodba med obljubami kandidata in izbiro volivca. Čim bolj so enote volitev razpršene, bolj se lahko uveljavi **zahteva 80. člena Ustave RS: volivec mora imeti odločilen vpliv na dodelitev mandatov**.

Izbiranjaja med dvema slabima rešitvama in podobnih neiskrenosti preigravanj s posledico - usihanje na obroke ni prava in ni naša rešitev. Politika se naj umakne pri vsebinski kreaciji volilnega sistema tudi iz naslova konflikta interesov. Tudi Sodni sveti RS zavzema stališča glede politično neodvisnih volitev sodnikov... nakazuje nujnost strokovnega, politično nenavijaškega pristopa k tematiki volitev v RS, kot systemskega temelja države.

Odgovor Sodnega sveta RS Vladislavu Stresu 19.11.2020 [PDF](#) *Sodni svet RS je "10. 9. 2020; zavzel stališče, da je nujno, da se strankarska politika umakne iz postopkov imenovanja sodnic in sodnikov; ter na isti seji sprejel sklep, da podal pobudo za spremembo Ustave in Zakona o sodniški službi, tako da se pristojnost za volitve oziroma imenovanje sodnic in sodnikov z Državnega zbora prenese na drug ustavni organ. V navedenih postopkih morajo biti namreč na prvem mestu zagotovljena načela strokovnosti in transparentnosti."*

PREDLOG REŠITVE PROBLEMA ZAKONA O VOLITVAH KOT GA PREDLAGA CIVILNA DRUŽBA

V DZ RS je postopek spremembe Zakona o volitvah oz. Zakona o določitvi volilnih enot za volitve poslancev v Državni zbor, predlagamo da pristojne inštitucije (poslanci ali pa Ustavno sodišče) izbrišejo Volilne enote saj so v neskladju z Ustavo RS predvsem s 3., in 80. členom.

PRILOGA

4 člen Zakona o določitvi volilnih enot za volitve poslancev v Državni zbor (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo) je v neskladju z Ustavo. Državni zbor mora ugotovljeno protiustavnost odpraviti v roku dveh let po objavi te odločbe v Uradnem listu Republike Slovenije.

Prof. dr. **Jurij Toplak** je v zvezi z velikostjo okrajev in številom volivcev v okraju pojasnil, da je vsa svetovna teorija volitev enotna, da gre za kršitev enake volilne pravice, če je razlika med volivci takšna, da lahko en volivec dvigne rezultat svojega kandidata za en promil, drugi pa s svojim glasom za tri promile, in to je razlika, do katere prihaja v Republiki Sloveniji... sedanji volilni sistem volivcu daje vpliv, ki pa ni odločilen... polovica evropskih držav (npr. Latvija), ki imajo sistem odprtih list, v katerem lahko volivec najprej izbere stranko, potem pa znotraj stranke še kandidata(-e)... **veljavni volilni sistem** izpolnjuje le merilo sorazmernega predstavnštva, **ne daje pa volivcu možnosti izbire znotraj stranke, temveč vsiljen preferenčni glas**. Če volivec nima možnosti izbire strankarskih kandidatov, je zelo težko govoriti o odločilnem vplivu volivcev na izbiro kandidata... obstaja veliko sistemov, ki volivcem dajejo odločilen vpliv na dodelitev mandatov in ki omogočajo oblikovanje volilnih okrajev tako, da je moč glasov posameznih volivcev iz posameznih okrajev enaka.

<https://www.us-rs.si/media/u-i-32-15.pdf>

3. Člen 4 Zakona o določitvi volilnih enot za volitve poslancev v Državni zbor (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo) je v neskladju z Ustavo **Klemen Jaklič**: »saj ta člen namreč nekaterim volivcem daje en glas, drugim pa skoraj štiri... okraji po številu volivcev niso približno enako veliki, ampak so v praksi radikalno različni! Tako je imel na volitvah leta 2014 na primer največji okraj kar 3.73-krat več volivcev od najmanjšega. To pomeni, da **glas volivca v najmanjšem okraju šteje 3.73-krat toliko kot glas volivca v največjem okraju**... (Zakon o volitvah v DZRS) ne priznava osnovnega načela demokratične ureditve, da na volitvah vsakemu državljanu –ne glede na družbeni, ekonomski, socialni, spolni, rasni oziroma

kakršenkoli drug status, kot je npr. kraj bivališča – pripada le po en glas... Kodeks dobre prakse s področja volilnih zadev, ki ga je oblikovala Beneška komisija, pa glede tega temeljnega vprašanja vzpostavlja skupne minimalne standarde evropskih držav. Predpisuje, da morajo države upoštevati specifične okoliščine, pri čemer pa je **razlika v velikosti okrajev lahko izjemoma nekje do 10 odstotkov**, nikoli 15 odstotkov, razen v res izjemnih primerih, ko gre npr. za varstvo manjšin... V Združenem kraljestvu je bil leta 1944 postavljen standard 25 odstotkov, vendar je bil razveljavljen samo dve leti kasneje. Trenutno pravilo tam določa odstopanje ne več kot 5 odstotkov. Vidimo torej, kam se uvršča Slovenija s svojim odstopanjem v velikosti okrajev, ki je 373-odstotno!... Če se bo zdaj, ko je kršitev znana, zakonodajalec želel izogniti obsodbi volilnega sistema v Strasbourgu, bo moral protiuustavnost popraviti ne le do mere, kot jo iz taktičnih razlogov varljivo napačno sporoči večina, ampak vse do mere, ki ne bo kršila načela »ena oseba, en glas« tudi na ravni okrajev... V slovenskem volilnem sistemu velja slednje: da torej politična stranka sama postavi in s tem volivcu vsili enega samega kandidata iz svoje stranke. Tako volivec pri glasovanju o dodelitvi mandata sploh nima izbire med različnimi kandidati iste stranke!... Šele ko je volivec do izvoljenega poslanca v resnično demokratičnem razmerju –tako, da je poslančeva izvolitev v resnici neposredno odvisna od volivčevega glasu – lahko govorimo o izpolnjeni ustavni vrednoti, ki stoji za pojmom »odločilni vpliv«. Takšna situacija je popolnoma nasprotna od tiste, ko gre za volivce, ki so v praksi ostali brez odločilnega vpliva na dodelitev mandata v svojem volilnem območju, kjer ni bil izvoljen noben poslanec«

<https://www.us-rs.si/media/u-i-32-15.delno.odklonilno.in.delno.pritrdilno.lm.ddr.jaklic.pdf>

<https://4d.rtvsl.si/arhiv/odmevi/174736528> <https://4d.rtvsl.si/oddaja/odmevi/66>

<https://www.e-obcina.si/Files/eMagazine/367/168061/Uradni%20list%20Republike%20Slovenije%20st.%2082-2018.pdf>

Naslednji termin:

Zoom posvet št. 2; Volilni sistem kot ga zahteva Ustavno sodišče in Ustava RS: ponedeljek ob 18. uri.

p.s. dodatek j poročilu 6.12.2020

1. ZDRUŽITEV VEČINSKEGA IN PROPORCIONALNEGA VOLILNEGA SISTEMA V DZ RS

Vkolikor bi imeli sistem volitev v DZRS na način da se v vsakem Volilnem okraju (88) izbere po en poslanec in manjšini predlagata vsaka po enega bi bil naš volilni sistem enostaven, pregleden, razumljiv povprečnemu volivcu. Tovrstni sistem bi združeval tako lastnost proporcionalnosti (proporcionalni sistem) saj so Volilni okraji enakomerno razpršeni po celo Sloveniji in večinskosti (večinski sistem), saj bi bili za poslanca izvoljeni tisti, ki bi v posameznem Volilnem okraju prejel večino glasov. Torej je naloga Vlade RS in potrditvena s strani DZRS, da sledi zahtevam Ustavnega sodišča in administrativno za potrebe volitev razdeli Volilne okraje na način, da bo število volivcev po okrajih enako, z odstopanjem največ 10% kar je sicer običaj pri primerjalnih sistemih seveda ob upoštevanju geografsko sosedskega načela.

Temelje ustavnosti smejo spreminjati samo volivci. Parlament ne sme spreminjati temeljev družbenega reda.

Vladislav Stres

2. Predlog ukinitve Volilnih okrajev je enostavno nepravilno in čuden, saj v končni posledici pomeni, da podeželje oz. manjši kraji in mesta sploh ne bodo imeli več poslancev, saj so kandidati iz večjih mest bolj prepoznavni. To je ključen problem, ki vodi v še večjo centralizacijo in v prihodnje popolno nezmožnost preboja drugih izven parlamentarnih strank in kandidatov v parlament. Smo eno ljudstvo in vsi želimo živeti v pravični demokratični in svobodni družbi z odgovornim in sposobnim vodstvom. Državljeni želimo imeti glas pri poštenem odločanju o naših skupnih zadevah življenja in dela. Kultura dialoga naj poveže državljane, vse ljudi ne glede na njihova politična ideološka in verska prepričanja, naj prevlada glas ljudi Državljan državljanu. Slovenija je majhna država v srcu Evrope, zakaj ne bi postali ravno mi unikum z razvojem Čiste demokracije.

Aljoša Širovnik

V Ljubljani 5.12.2020, popravljeno 8.12.2020

Vladislav Stres

Gibanje za prenovu Slovenije

Pobudnik zoom konferenc, **POROČILA: DRŽAVLJAN DRŽAVLJANU**

vladislav.stres@siol.net

031578981